

33/2015

СЕПАРАТ/SEPARATION

Славољуб Л. ПЕТРОВИЋ
СРПСКИ СРЕДЊОВЕКОВНИ НОВАЦ
У НАРОДНОМ МУЗЕЈУ У ШАПЦУ

Slavoljub L. PETROVIĆ
SERBIAN MEDIEVAL COINS IN THE NATIONAL MUSEUM IN ŠABAC

Славољуб Л. ПЕТРОВИЋ

Народни музеј, Шабац

СРПСКИ СРЕДЊОВЕКОВНИ НОВАЦ У НАРОДНОМ МУЗЕЈУ У ШАПЦУ

Апстракт: У раду је дата хронологија стварања мале збирке српског средњовековног новца у Народном музеју у Шапцу. Обрађен је период од 1934. године, када је оформљена музејска збирка при Шабачкој народној књијници и читаоници, па до данас. У прилогу је дата и каталожка обрада свих примерака српског средњовековног новца који тренутно чине збирку. У питању је новац краља Драгутина - 6 примерака, Уроша II Милутина -5, Владислава II -1, Уроша III Дечанског -3, цара Душана -8, деспота Ђурђа Бранковића -9 и 2 неопредељена. И поред малог броја примерака ова збирка даје увид у основне врсте српског средњовековног новца а њен значај је и у томе што се за поједине примерке зна место где су пронађени.

Кључне речи: средњи век, српски новац, динар, налази, збирка, Шабац

Полазећи од констатација везаних за документарну вредност монетарних налаза, овде приказујемо српски средњовековни новац из збирке Народног музеја у Шапцу. Нажалост, за приличан број примерака немамо валидне податке о околностима налаза, што им у значајној мери умањује документарну вредност. Али, и поред ове чињенице, сматрамо да би било корисно, за неке будуће анализе, да се обелодани колико и који се српски средњовековни новац тренутно налази у нумизматичкој збирци Народног музеја у Шапцу.

Још од самих почетака стварања музејске збирке, давне 1934. године, значајан сегмент чинио је стари новац. Како је инвентарна књига вођена нестручно и аматерски, с обзиром на то да је збирка основана као део Народне књијнице и читаонице, без навођења основних података о којем је новцу реч и из ког је периода, данас је могуће утврдити да је у тој збирци био и један примерак срп-

ског средњовековног новца (кат. бр. 8). Ако и не знамо да ли је у збирци било још оваквог новца, у локалној штампи из 1934. године налазимо овај податак: да је „Приликом окојавана земљишта за шумски расадник у манастиру Радовашница, нађена је једна сребрна йара из доба Десјоџа Ђурђа Бранковића. На једној страни ове йаре јасно се види како Десјоџи Ђурађ седи на йрону и у йолукруи више њејове йаве сјоји најйис: Десјоџи Ђурађ, док на друјој страни сјоји најйис: Рудник а исјод њеја лав. Писмена су сјарословенска“.¹ Нажалост, овај новчић је уништен приликом бомбардовања манастира и конака од стране Немаца 1941. године. После Другог светског рата Музеј обновља рад, сада - као самостална установа. И даље о набавци српског средњовековног новца немамо података. На који су начин у збирку приспели примерци под кат. бројем 2, 7 и 9 - није познато с обзиром на то да нема никаквог писаног трага о томе. Већи број новчића, 10 примерака, Музеј добија тек 1997. године, захваљујући донацији Живорада Михајловића. Нажалост, није познато одакле потичу ови примерци, с обзиром на то да је дародавац био аматер и да је новчиће куповао на састанцима колекционара (кат. бр. 10, 13, 16-23).

Током 1998. године за музејску збирку је откупљено, од истог продавца, 6 примерака динара (кат. бр. 1, 4, 5, 11, 12, 14), а наредне, 1999. године још два примерка (кат. бр. 6 и 15). Према речима продавца, сви примерци новца потичу са истог места налаза - село Дреновац, локалитет Бабин. Исти продавац је Народном музеју у Београду продао 12 примерака српског средњовековног новца који такође потичу са наведеног локалитета.² Претходно су ови примерци били понуђени на откуп Музеју у Шапцу, али за то није било средстава. Са истог локалитета, и од истог продавца, откупљена су 2000. године три примерка новца Ђурђа Бранковића (кат. бр. 25, 28, 30), и потом по један примерак 2007. (кат. 24) и 2008. године (кат. 31). Да ли је овај новац припадао остави која је сукцесивно продавана, то се није могло сазнати од продавца. Иначе, овај локалитет је дуги низ година познат и на њему је заступљен материјал од антике па све до касног средњег века.³ Напоменули бисмо да са истог локалитета потиче и остава која је садржала преко 1000 комада дубровачког и венецијанског новца. Мањи део ове оставе доспео је у Народни музеј у Шапцу, док је остатак распарчан.⁴ Сви ови налази указују на чињеницу да је на локалитету „Бабин“ постојало насеље кроз дуг временски период, што и није необично имајући у виду да се ту највероватније налазио прелаз, такозвани „брод“ преко Саве.⁵

Са локалитета у селу Врањска у музејску колекцију 1998. године су доспела два доста оштећена примерка новца, који се не могу детаљно каталошки одредити (кат. бр. 33, 34). И наредних година спорадично су набављани поједини примерци средњовековног новца. Тако је 2002. године откупљен ди-

1 Подрински весник, бр. 47, Шабац, 17. II 1934.

2 Иванишевић 2001, 308.

3 Васиљевић 1967, 138; Васиљевић, 1996, 59.

4 Petrović 2014, 182.

5 Петровић 1988, 301.

нар краља Драгутина, нађен у Мачванском Белотићу (кат. бр. 3); 2005. године откупљен је динар Ђурђа Бранковића који је нађен, према изјави продавца, у Дебрцу (кат. бр. 32). Један динар Ђурђа Бранковића са локалитета „Брајково“ у Кленку поклоњен је 2009. године (кат. бр. 26). За један примерак новца Ђурђа Бранковића (кат. бр. 29) продавац, који живи у селу Жабар, није знао да каже где је нађен. Према његовој изјави понуђени новчић се дуго налазио у његовој породици. Последњи прибављени примерак српског средњовековног новца, који је у музејску збирку доспео 2015. године (кат. бр. 27), пронађен је приликом рашчишћавања терена у селу Прово, на обали Саве. Поред овог новчића, на истом локалитету пронађено је и више примерака античког новца али и неколико средњовековних прстенова те украсних апликација, и сви ти предмети су такође предати Музеју.

Без обзира што је у питању релативно мала збирка српског средњовековног новца, као и што се за поједине примерке не зна место налаaska, она је ипак занимљива, јер нам омогућава увид у новчани систем средњовековне Србије. Примерци за које се зна место налаза, а то је првенствено Мачва, дају нам, са друге стране, увид у новац који се у то време налазио у оптицају.

КАТАЛОГ

Каталог садржи следеће одреднице: редни број у каталогу, опис аверса и реверса, одредницу у референтном каталогу, тежину у грамима, промер у милиметрима, однос оса аверса и реверса, место налаза (уколико је познато), инвентарни број.

Новац је одређен према референтном каталогу: Вујадин Иванишевић, *Новчарство средњовековне Србије*, Београд 2001.

Каталошки бројеви су идентични бројевима испод слика новца на таблама.

Стефан Драгутин (1276 - 1282/1316)

1. Av. IC – XC

Христ са нимбом седи на престолу са наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља а у левој држи јеванђеље.

Rv. STEFANV – R/E/X – S – STEFANV

Краљ стоји лево а св. Стеван десно који предаје краљу заставу ? Краљ је у плашту и у левој руци држи акакију. Св. Стефан са нимбом у далматини у левој руци држи јеванђеље.

Иванишевић 2.1.1

T 1,28 g, недостаје део новца, R 21 mm, 6h

Налазиште Дреновац, лок. „Бабин“.

Инв. Бр. 2312

2. Av. IC – XC

Христ са нимбом седи на престолу са наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља а у левој држи јеванђеље.

Rv. STEFAN – R/E/X – S – STEFAN

Краљ стоји лево а св. Стеван десно који предаје краљу заставу. Краљ је у плашту и у левој руци држи акакију. Св. Стефан са нимбом у далматини у левој руци држи јеванђеље.

Иванишевић 2.1.2

T 1,70 g, пробушен, R 21 mm, 6h

Инв. Бр. 19.

3. Av. IC-XC

Христ са нимбом седи на престољу са високим наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља а у левој држи јеванђеље.

Rv. MONETA REG-IS STEFANI

Краљ седи на престољу без наслона окренут лицем. У десној руци држи скиптар са крстом а левом мач који је положен преко крила.

Иванишевић 2.4.1

Т 1,68 g, R 19,5 mm, 11h

Мачвански Белотић

Инв. Бр. 2407

4. Av. IC – XC

Христ са нимбом седи на престољу са наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља а у левој држи јеванђеље.

Rv. СТЕФАН – РАБЪ ХЪН

Краљ са отвореном круном стоји окренут лицем. У десној руци држи скиптар са крстом а лева му почива на грудима. У пољу лево и десно од њега шестокрака звезда.

Иванишевић 2.5

Т 2,20 g, R 22 mm, 11h

Инв. Бр. 2299

Налазиште Дреновац, лок. „Бабин“.

5. Av. IC – XC

Христ са нимбом седи на престољу са наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља а у левој држи јеванђеље.

Rv. СТЕФАН – РАБЪ ХЪН

Краљ са отвореном круном стоји окренут лицем. У десној руци држи скиптар са крстом а лева му почива на грудима. Лево и десно код главе и код ногу по један мали крст. У пољу десно од њега два крста један изнад другог.

Иванишевић 2.5

Т 2,15 g, R 21 mm, 5h

Инв. Бр. 2303

Налазиште Дреновац, лок. „Бабин“.

6. Av. IC – XC

Христ са нимбом седи на престолу са наслоним окренут лицем. Десном руком благосиља а у левој држи јеванђеље.

Rv. СТЕФАН – РЯБЪ Х8Н

Краљ са отвореном круном стоји окренут лицем. У десној руци држи скиптар са крстом а лева му почива на грудима. У пољу лево од њега слово, десном пољу М.

Иванишевић 2.5

T 2,26 g, R 21 mm, 5h

Инв. Бр. 2304

Налазиште Дреновац, лок. „Бабин“.

Стефан Урош II (Милутин) 1282-1321

7. Av. IC – XC

Христ са нимбом седи на престолу са наслоним окренут лицем. Десном руком благосиља а у левој држи јеванђеље.

Rv. VROSIVS – R/E/X – S STEFAN

Краљ стоји леви а св. Стефан десно, који му предаје заставу, окренути лицем. Краљ држи у левој руци акакију. Св. Стефан са нимбом држи левом руком јеванђеље.

Иванишевић 3.1

T 1,90 g, R 17 mm, 6 h

Инв. Бр. 21

8. Av. IC – XC

Христ седи на престолу са наслоним окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Са леве и десне стране престола крин.

Rv. VROS - I – VS REX

Краљ са отвореном круном седи на престолу без наслона. У десној руци држи скиптар са крстом а у левој глоб са двоструким крстом.

Иванишевић 3.3

T 1,95 g, пробушен и са остацима летовања, R 17,36 mm, 14 h

Инв. Бр. 18

Овај новац налази се зеведен у првој инвентарној књизи Народмог музеја у Шапцу из 1936. године.

9. Av. IC – XC

Христ са нимбом седи на престолу окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Лево од престола у пољу Т а десно V.

Rv. VROSIVS – R/E/X – S STEFAN

Краљ стоји лево а св. Стефан десно који му предаје двоструки крст. Стоје окренути лицем. Краљ је у плашту и хаљини и дежи акакију. Св. Стефан са нимбом и у далматику држи у левој руци јеванђеље. Лик краља као да је дупло откован тако да се тешко распознаје.

Иванишевић 3.7

Т 1,78 g, R 21,43 mm, 6 h

Инв. Бр. 20.

10. Av. IC-XC

Христ са нимбом седи на престолу окренут лицем. Десном руком благосиља а левом држи јеванђеље. У пољу лево од престола слово Т а са десне стране V

Rv. VROSIVS – R/E/X- S STEFAN

Краљ стоји десно а св. Стефан лево. Предаје му двоструки крст. У подножју крста слова N – O.

Краљ у левој руци држи акакију, св. Стефан са нимбом левом руком држи јеванђеље.

Иванишевић 3.7

Т 1,46 g, R 21 mm, 6 h

Инв. Бр. 1431, Легат Михајловић

11. Av. IC-XC

Христ са нимбом седи на престолу са наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља а у левој је јеванђеље. У пољу лево од престола слово Р а у пољу десно Т

Rv. VROSIVS – R /E/X – S STEFAN

Краљ лево са отвореном круном св. Стефан десно са нимбом који му предаје заставу, стоје окренути лицем. На средини мотке од заставе крст. Краљ у левој руци држи акакију а св. Стефан прихвата левом руком јеванђеље.

Иванишевић 3.9

Т 2,32 g, R 22 mm, 7h

Инв. Бр. 2298.

Налазиште Дреновац, лок. „Бабин“.

Стефан Владислав II (1316/1321- с.1325)

12. Av. IC-XC

Христ са нимбом седи на престолу са наслоним окренут лицем. Десном руком благосиља а у левој је јеванђеље. У пољу лево од престола О у пољу десно О.

Rv. ВЛАДИСЛАВЪ – РАВЪ Х8

Краљ са отвореном круном стоји окренут лицем. У десној руци држи скиптар са крстом док лева почива на грудима.

Иванишевић 4.1

Т 2,20 g, R 22,5 mm, 5h

Инв. Бр. 2302

Налазиште Дреновац, лок. „Бабин“.

Стефан Урош III Дечански (1321 – 1331)

13. Av. IC – XC

Христ са нимбом, седи на престолу са наслоним окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. У пољу лево од престола N а десно C.

Rv. VROSIVS – R/E/X – S STEFAN

Краљ стоји лево а св. Стефан десно, предаје му двоструки крст. Стоје окренути лицем. Краљ на глави има отворену круну а у левој руци држи акакију. Св. Стефан са нимбом у левој руци држи јеванђеље.

Иванишевић 5.1

Т 2,03 g, R 19,50 mm, 13h

Инв. Бр. 1432, Легат Михајловић

14. Av. IC-XC

Христ са нимбом, седи на престолу са наслоним окренутим лицем. Десном руком благосиља а у левој држи јеванђеље. У пољу лево од престола слово L а у пољу десно P.

Rv. СТЕФАНЪ ОУРОШЪ КРАЉЪ ТРЕТН

Краљ са отвореном круном седи на престолу без наслона окренутим лицем. У десној руци држи скиптар са крстом, а у левој мач положен преко крила. Испод ногу слово N.

Иванишевић 5.2

Т 2,21 g, R 22mm, 13h

Инв. Бр. 2297.

Налазиште Дреновац, лок. „Бабин“.

15. Av. IC-XC

Христ са нимбом, седи на престолу са наслоним окренутим лицем. Десном руком благосиља а у левој држи јеванђеље.

Rv. СТЕФАНЪ ОУРОШЪ КРАЛЪ ТРЕТН

Краљ са отвореном круном седи на престолу без наслона окренутим лицем. У десној руци држи скиптар са крстом, а у левој мач положен преко крила.

Иванишевић 5.2

Т 2,11 g, R 22mm, 7h

Инв. Бр. 2305.

Налазиште Дреновац, лок. „Бабин“.

Стефан Душан (1331- 1355)

16. Av. IC - XC

Христос са нимбом седи на престолу са наслоним окренутим лицем. Држи јеванђеље. У пољу лево од престола слово Р а десно N.

Rv. STEFAN – R/E/X – S STEFAN

Краљ са отвореном круном десно, лево св. Стефан са нимбом предаје му двоструки крст. Краљ у левој руци држи акакију. Св. Стефан у левој руци држи јеванђеље.

Иванишевић 6.1

Т 1,81 g, пробушен, R 29,90 mm, 12h

Инв. Бр. 1430, Легат Михајовић

17. Av. IC – XC

Христ са нимбом седи на престолу окренутим лицем. Десном руком благосиља а у левој му је јеванђеље. У пољу лево од престола N а у десном пољу С

Rv. STEFANVS- DEI GRA REX

Шлем са челенком, дашчицом, розетом и перјаницом окренутим налево.

Иванишевић 6.5

Т 1,62 g, опсечен, R 21mm, 6 h

Инв. Бр. 1433, Легат Михајловић

18. Av. IC – XC

Попрсје Христа са нимбом. Десном руком благосиља а у левој му је јеванђеље. У пољу лево од престола N.

Rv. CФБ ZP

Цар са затвореном круном, окренут лицем, јаше надесно. У десној руци држи скиптар са крстом, а у левој акакију.

Иванишевић 6.11

T 1,48 g, R 21 mm, 3h

Инв. Бр. 1434, Легат Михајловић

19. Av. IC – XC

Христ са нимбом, седи на престолу са наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља а у левој држи јеванђеље. У пољу лево од престола слово N а у десном пољу знак C

Rv. CФБ ZP

Цар лево, царица десно, окренути лицем, стоје и држе између себе двоструки крст. Цар је са затвореном круном и држи у десној руци скиптар са крстом. Царица је са отвореном круном и у леву руци држи скиптар са крстом.

Иванишевић 6.21

T 1,25 g, R 20 mm, 11h

Инв. Бр. 1438, Легат Михајловић

20. Av. IC – XC

Христ са нимбом, седи на престолу са наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља а у левој држи јеванђеље.

Rv. CФБ ZP

Цар лево, царица десно, окренути лицем, стоје и држе између себе двоструки крст. Цар је са затвореном круном и држи у десној руци скиптар са крстом. Царица је са отвореном круном и у леву руци држи скиптар са крстом.

Иванишевић 6.21

T 0,90 g, R 20 mm, 10h

Инв. Бр. 1439, Легат Михајловић

21. Av. - -

Христ са нимбом, седи на престолу са наслоним окренут лицем. Десном руком благосиља а у левој држи јеванђеље.

Rv. СФБ ZP

Цар лево, царица десно, окренути лицем, стоје и држе између себе двоструки крст. Цар је са затвореном круном и држи десну руку на грудима. Царица је са отвореном круном и држи леву руку на грудима.

Иванишевић 6.22

T 1,15 g, R 18 mm, 11h

Инв. Бр. 1435, Легат Михајловић

22. Av. - -

Христ са нимбом, седи на престолу са наслоним окренут лицем. Десном руком благосиља а у левој држи јеванђеље.

Rv. СФБ ZP

Цар лево, царица десно, окренути лицем, стоје и држе између себе двоструки крст. Цар је са затвореном круном и држи десну руку на грудима. Царица је са отвореном круном и држи леву руку на грудима.

Иванишевић 6.22

T 0,90 g, R 21 mm, 11h

Инв. Бр. 1436, Легат Михајловић

23. Av. IC – XC

Христ са нимбом, седи на престолу са наслоним окренут лицем. Десном руком благосиља а у левој држи јеванђеље.

Rv. СФБ ZP

Цар лево, царица десно, окренути лицем, стоје и држе између себе двоструки крст. Цар је са затвореном круном и држи десну руку на грудима. Царица је са отвореном круном и држи леву руку на грудима.

Иванишевић 6.22

T 1,14 g, R 18,50 mm, 12h

Инв. Бр. 1437, Легат Михајловић

Ђурђе Бранковић (с. 1402-1456)

24. Av. ГНЪ/ДЕСПО/ТЬ ГЮР/ЪГЪ Г

Rv. Лав корача налево. Около неколико звездица

Иванишевић 45.8

T 0,63 g, R 21 mm, 7h

Недостаје део, слабо откован.

Дреновац, локалитет „Бабин“

Инв. Бр. 2437

25. Av. +Г НЪ ДЕСПОТЬ Б у кругу монограм ГЮРЪГЪ

Rv. Лав корача налево. У прстену около осам шестокраких звездица.

Иванишевић 45.12

T 0,48 g, R 14 mm, 13h

Дреновац, локалитет „Бабин“

Инв. Бр. 2341

26. Av. [+ ГНЪ ДЕ] СПОТ[Ъ Б] у кругу монограм ГЮРЪГЪ

Rv. Лав корача налево. Около у прстену шестокраке звезде.

Иванишевић 45.12

T 0,82 g, R 13 mm, 2h

Опсечен, излизан

Кленак, лок. „Брајково“

Инв. Бр. 2449

27. Av. [+ ГНЪ ДЕСПОТЬ Б] у кругу монограм ГЮРЪГЪ

Rv. Лав корача налево. Около у прстену шестокраке звезде.

Иванишевић 45.12

T 0,42 g, R 14 mm, 6h

Оштећен, излизан

Инв. бр. неинвентарисан

Прово.

28. Av. ДЕСПОТЬ ГЮРЬГЪ

Деспот са отвореном круном седи на престолу без наслона окренут лицем. У десној руци држи усправљен мач, а у левом му је глоб са крстом.

Rv. С-М-Д-Р-В-О

Лав корача налево.

Иванишевић 45.23

Т 0,79 g, R 14mm, 5h

Дреновац, локалитет „Бабин“

Инв. Бр. 2342.

29. Av. ДЕСПОТЬ ГЮРЬГЪ

Деспот седи на престолу окренут лицем. На глави отворена круна. Десном руком држи усправљен мач, а у левом му је глоб са крстом.

Rv. С-М-Д-Р-В-О

Лав корача налево.

Иванишевић 45.23

Т 1,05 g, R 14 mm, 5h

Откуп од Драгана Исаковића из Жабара

Инв.Бр. 2454

30. Av. ДЕСПОТЬ ГЮРЬГЪ

Деспот стоји окренут лицем напред. На глави му је отворена круна, у десној руци држи усправљен мач док је у левој глоб са крстом.

Rv. С-М-ДР-В-О

Лав корача налево.

Иванишевић 45.24

Т 0,93 g, R 14 mm, 6h

Дреновац, локл. „Бабин“

Инв. Бр. 2343

31. Av. ДЕСПОТЬ ГЮРЬГЪ

Деспот седи на престолу без наслона окренут лицем. На глави му је отворена круна. У десној руци држи усправљен мач, а у левој глом са крстом.

Rv. P-U-D-N-H-K-Ъ

Лав корача налево

Иванишевић 45.29

T 0,87 g, R 13 mm, 7h

Недостаје парче.

Нађен у Дреновцу, локалитет „Бабин“

Инв.бр. 2443

32. Av. ДЕСПОТЬ

Монограм. Са страна монограма крин.

Rv. ГЮ РЪ ГЪ

Монограм. Са страна монограма крин

Иванишевић 45.33

T 0,87 g, R 13mm, 1h

Дебрц, лок. „Дубоко“.

Инв. Бр. 2432

НЕОПРЕДЕЉЕНИ

33. Av. IC – XC

Христос са нимбом, окренут лицем, седи на престолу са високим наслоном. Десном руком благосиља а у левој држи јеванђеље.

Rv. ----/ REX/---

Краљ стоји лево а св. Стефан са нимбом десно. Између себе држе заставу (?).

Примерак јако оштечен на реверсној страни. Напукао, искривљен.

Иванишевић ?

T 1,86 g, R 20 mm, 6h

Инв. Бр. 2300

Нађен у Врањској

34. Av. IC-XC

Христос са нимбом, окренут лицем, седи на престолу са високим насло-
ном. Десном руком благосиља а у левој држи јеванђеље.

Rv. ST[EFAN]/REX/ S ST[EF]AN

Краљ стоји лево а св. Стеван десно који предаје краљу заставу или крст
?. Краљ је у плашту и у левој руци држи акакију. Св. Стефан са нимбом
у далматики у левој руци држи јеванђеље.

Јако оштећен примерак тако да није могућа прецизна идентификација.

Иванишевић ?

Т 1,19 g, R 20 mm, 6h

Инв. Бр. 2301

Нађен у Врањској

ПОПИС НАСЕЉА ГДЕ ЈЕ НОВАЦ НАЂЕН

Врањска	33, 34
Дебрц	32
Дреновац	1, 4, 5, 6, 12, 14, 15, 24, 25, 28, 30, 31
Жабар	29
Кленад	26
Мачвански Белотић	3
Прово	27

ЛИТЕРАТУРА

Васиљевић 1967

М. Васиљевић, Топографија археолошких налазишта и споменика у Подрињу, *Годишњак историјског архива V* (Шабац), 121-156.

Васиљевић, 1996

М. Васиљевић, *Мачва: историја, сџановништво*, Богатић.

Иванишевић 2001

В. Иванишевић, *Новчарство средњовековне Србије*, Београд.

Петровић 1988

С. Петровић, Саобраћај и везе у Подрињу, *Годишњак Међуоштинског историјског архива 22* (Шабац), 297-339.

Petrović 2014

S. Petrović, Nalazi mletačkog i dubrovačkog novca u Mačvi, *Zbornik radova 7. Međunarodnog numizmatičkog kongresa u Hrvatskoj*, Rijeka, 180-191.

Slavoljub L. PETROVIĆ
National Museum, Šabac

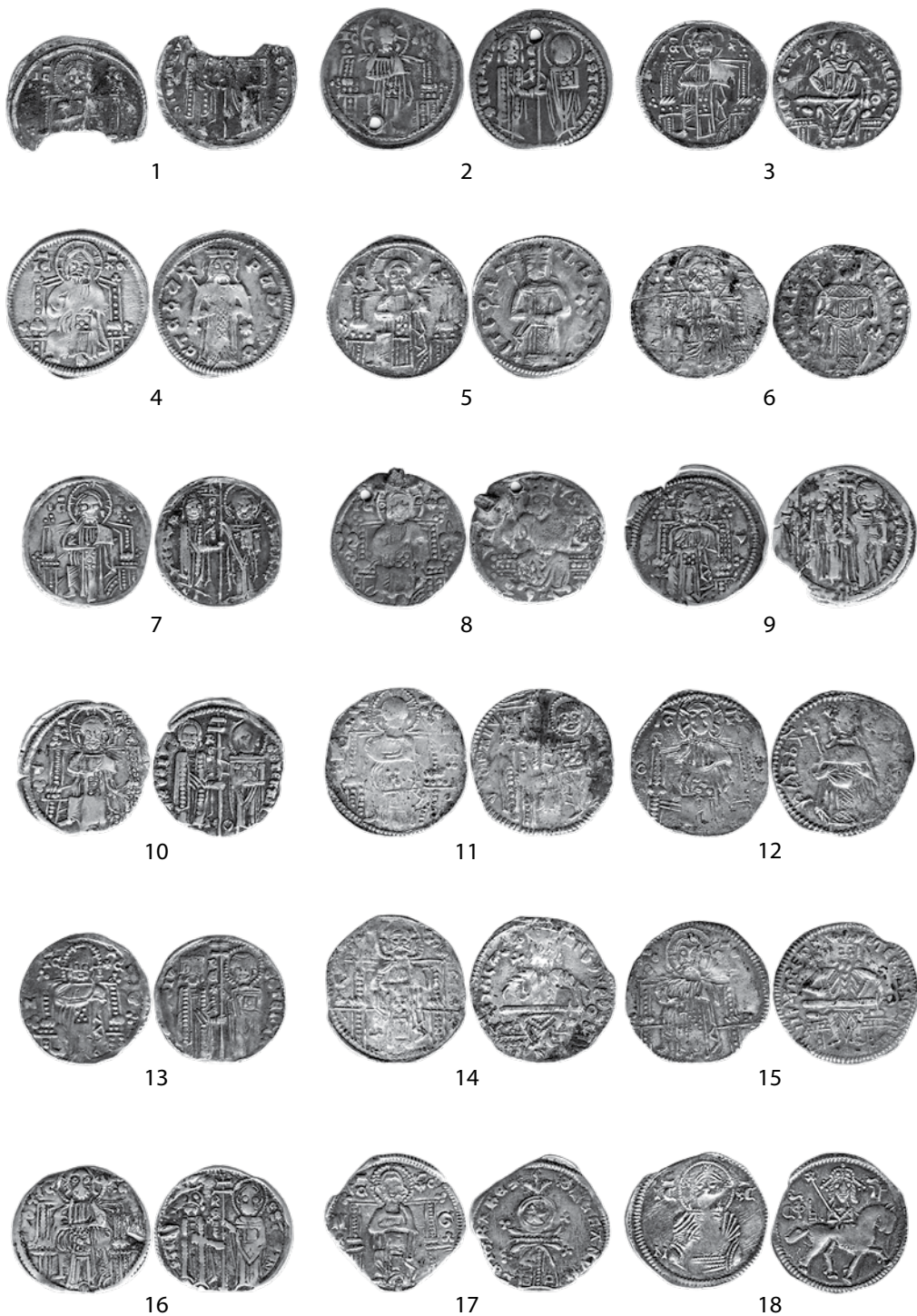
SERBIAN MEDIEVAL COINS IN THE NATIONAL MUSEUM IN ŠABAC

SUMMARY

The formation of the present-day numismatic collection in the National Museum in Šabac is connected with the first days of the creation of the museum collection, which started in 1934 in the Šabac National Library and Reading Room. Since the inventory book was kept without stating the basic information about which coins were in question and from which period, it is nowadays possible, however, to determine that the collection at that time also contained one specimen of Serbian medieval money (Cat. No. 8). After the Second World War, the Museum resumed work as an independent institution. We still have no data about the procurement of Serbian medieval coins. It was not until 1997 that the Museum obtained a large number of coins, 10 pieces, thanks to the donation from Živorad Mihajlović. Unfortunately, it is not known where these specimens originated from because the donor was an amateur and he bought the coins at meetings of collectors (Cat. No. 10, 13, 16-23).

A more intensive procurement of new specimens of Serbian medieval money for the collection began after 1998, when they were purchased on several occasions from known sellers, or obtained as gifts. The location of discovery is known for all these specimens, which contributes to their research value. The collection nowadays consists of 34 pieces of the following rulers: King Dragutin - 6, Uroš II Milutin - 5, Vladislav II - 1, Uroš III of Dečani - 3, Emperor Dušan - 8, Despot Đurađ Branković - 9, and two undetermined pieces.

Despite the small number of pieces, the collection provides an insight into the basic types of Serbian medieval coins and their significance lies in the fact that the location of discovery is known for individual specimens. This data provides new information regarding the circulation and spread of individual types of money of the Serbian rulers, which gives a more complete picture about the monetary processes within the Serbian medieval state. At the same time, this paper makes the material in this collection accessible for future research.

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

